

De winkels werden gedeeltelijk in de buurten gerealiseerd en gedeeltelijk in een centraal winkelcentrum ondergebracht. Bij dit centrum kwamen verder onder meer culturele voorzieningen (bioscoop, bibliotheek). Opmerkelijk aan het programma van Kanaleneiland was de toevoeging van een groot aantal stedelijke voorzieningen, ter ontlasting van de binnenstad. Hiertoe behoorden een landbouwcentrum, verschillende hogere scholen, bejaarden centra en een ziekenhuis. In de groenstroken van de buurten was ruimte voor scholen, kerken en andere openbare gebouwen.

Stedenbouwkundige analyse

De hoofdwegen delen de wijk in buurten op. Aan de hoofdwegen liggen de wijkvoorzieningen, bestaande uit een winkelcentrum, een scholencluster, kantoren en een wijkpark. Op het kruispunt van de Beneluxlaan en de Churchilllaan is het winkelcentrum Kanaleneiland gevestigd (afb. 18). Ten oosten hiervan ligt tuinstad Transwijk met laagbouw en bijbehorend park. Deze groene zone fungeert als buffer naar de fabrieksstrook langs het Merwerdekanaal. De noordelijke zone van Kanaleneiland bestaat uit Den Hommel en Welgelegen.

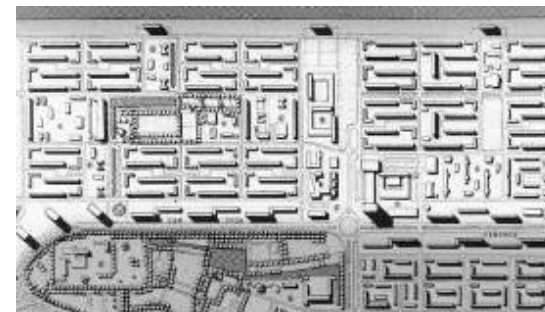
Stempelstad

Het gedeelte van Kanaleneiland dat de beeldvorming van de wijk sterk heeft bepaald is de stempelstad (afb. 19), gelegen tussen het Amsterdam-Rijnkanaal en de singel in Transwijk. Aan het kanaal kwam een lange wand met hoogbouwaccenten. Langs de

Beneluxlaan overheerste de hoogbouw. Verscholen achter beide grote structuren ontstond de woonbuurten, opgebouwd uit meest vierlagenbouw en rijtjeswoningen (afb. 20). Door in deze zone kleine ruimtelijke eenheden te herhalen kon snel een heel stadsdeel worden gebouwd. Stedenbouwkundige Van der Stad bedacht een vlechtwerk van stempels en openbare ruimten, die alle functies en sferen van de wijk in patroon vastlegde. De stedenbouwkundige bouwsteen was de 'stempel', bestaande uit twee stroken etagewoningen en op de koppen twee korte haken eengezinswoningen met privé tuinen aan de binnenzijde van dit blok. Twee stempels werden samengevoegd tot een vierkant, met een parkeerplaats en speelplaatsen. In Kanaleneiland-Noord vormen vier vierkanten een zogenaamde carrévormige unit, hiervan bestaan er twee, die ieder bestaan uit 32 bouwblokken. In Zuiden ook in Noordoost werden de vierkanten achter elkaar gelegd tot lange strips evenwijdig aan het kanaal. Tussen de strips in werd ruimte voor groen gereserveerd, soms een bomenlaan (Marshalllaan), soms een plantsoen (Marco Poloplantsoen). Om de lengte van de strips te doorbreken, werden er tussentijdse drie bijzondere stroken haaks op de carrés gemaakt; een plantsoen tussen de Bevinlaan en de Peltlaan in kanaleneiland-Noord, een centrumstrook met scholen, winkels en culturele voorzieningen tussen de Churchilllaan en de Amerikalaan, en een groenstrook bij het Marco Poloplantsoen in Kanaleneiland-Zuid.



Afb. 18 Winkelcentrum Kanaleneiland/centrumboulevard



Afb. 19 De Stempels van Kanaleneiland



Afb. 20 Laagbouw aan de kade langs het Amsterdam-Rijnkanaal/Roosevelllaan met groenvoorzieningen

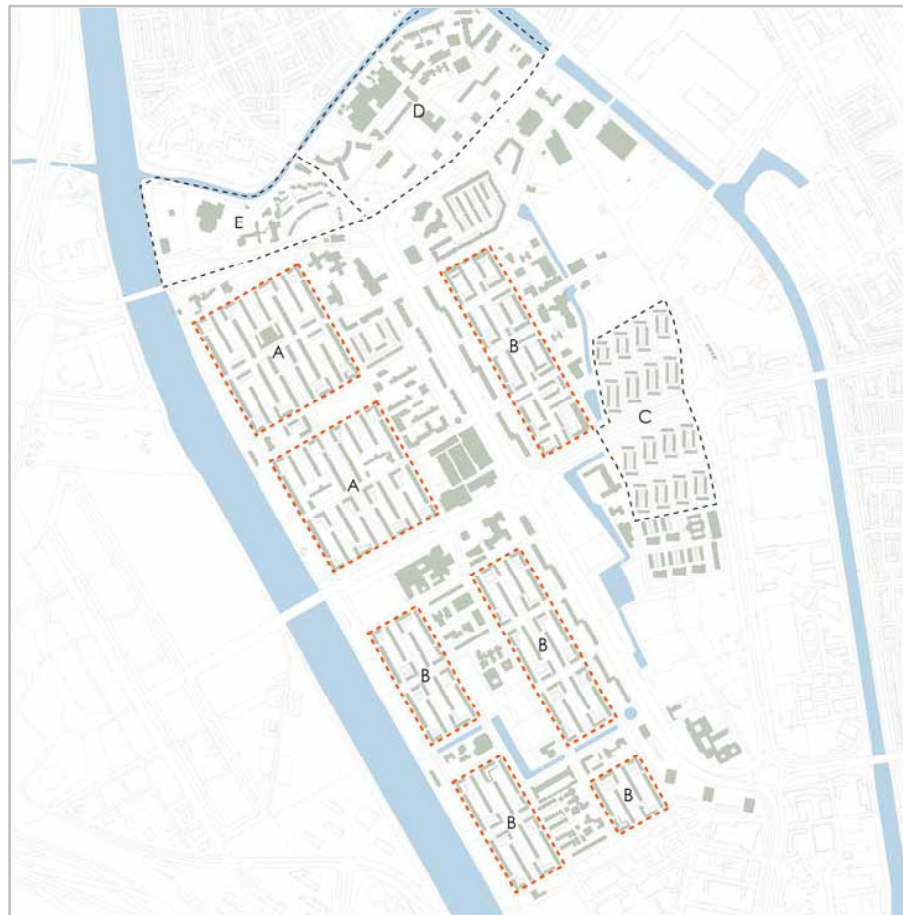
Alle drie deze dwarsverbindingen werden aan de kant van het Amsterdam-Rijnkanaal afgesloten door een elflag en hoge flat pal aan het kanaal. Zo ontstond een grootschalig ritme langs de kade.

Met het vlechtwerk van Van der Stad kreeg Kanaleneiland zijn kenmerkende ruimtelijke structuur. De gebouwen zijn in grote reeksen herhaald. De vormgeving van de buurten wordt door een groot deel bepaald door de tussenruimte, de plantsoenen, de groenstroken en kaden. Tussen Kanaleneiland-Noord en Zuid zitten enkele opmerkelijke verschillen. Kanaleneiland-Zuid is seriematig gebouwd vanwege deze bouwmethode heeft dit deel minder uitzonderingen en afwijkingen in decarés dan Noord. Daar staat tegenover dat meer zorg aan de openbare ruimte werd besteed.

De huizen

Kanaleneiland bestaat uit laagbouw, middelhoog- en hoogbouw (zes lagen en hoger). De woningen van Kanaleneiland zijn verdeeld over vijf gebieden. Aan de noordrand van de wijk liggen de voormalige buitenplaatsen Den Hommel en Welgelegen. In het oosten is de laagbouwbuurt Transwijk en langs het Amsterdam-Rijnkanaal zijn de stempelbuurten Kanaleneiland-Noord en Kanaleneiland-Zuid (afb. 21).

Kanaleneiland-Zuid is gebouwd volgens het Iboco-systeem van de Verenigde Aannemers Maatschappijen (V.A.M.) uit Den Haag. De woningen werden ontworpen door de gemeentelijke Bouw en Woningdienst.



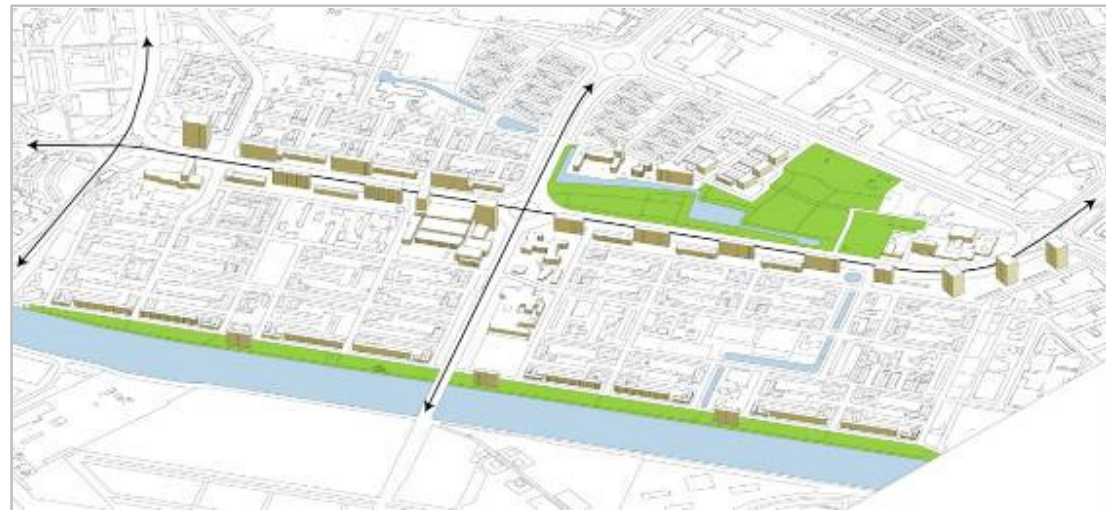
Afb. 21 Bebouwingsvelden A t/m E

- A. Carrévormige units (Kanaleneiland-Noord)
- B. Stempelstroken (Kanaleneiland-Zuid en Noordoost)
- C. Laagbouw Transwijk
- D. Welgelegen
- E. Den Hommel

Alles was gericht op de efficiëntie van het bouwen. De woningvoorraad in Kanaleneiland kent weinig variatie. Het gemiddelde oppervlak bedraagt 60 vierkante meter. De woningen hebben een eenvoudige inrichting, meestal geen centrale verwarming, enkel glas en zijn relatief goedkoop. Er zijn weinig eengezinswoningen, maar veel portiekflats van vier hoog. Tussen de Beneluxlaan en de fabrieken aan de Merwede is Kanaleneiland op zijn groenst (afb. 22).

Bewoners

Kanaleneiland kent een opvallende bevolkingsgroep: de gezinnen die hier wonen hebben de meeste kinderen per huishouden in Utrecht. Meer dan driekwart van de bevolking is van niet-westerse afkomst. Een groot deel van de bevolking heeft een lage opleiding en een laag inkomen.⁴⁰



Afb. 22 Ruimtelijke opzet en groenstructuur van de wijk

⁴⁰ <http://www.miros.nl/smartsite.dws?ID=41&PID=9657>
(Kanaleneiland-Transwijk)
(geraadpleegd: 3-4-2007).

Deel 2. Analyse van de methode

Aanleiding

De gemeente Utrecht heeft de verkenningen laten uitvoeren met het doel de cultuurhistorische waarden van de naoorlogse wijken duidelijk in beeld te krijgen, om deze vervolgens te kunnen meenemen in de plannen van vernieuwing.⁴¹

Methode

Het rapport van Kanaleneiland maakt deel uit van een ruimtelijk en cultuurhistorisch onderzoek naar tien naoorlogse wijken in Utrecht. De andere wijken die zijn onderzocht zijn: Kanaleneiland, Overvecht en naoorlogse buurten in Pijlsweerd, Halve Maan, Lauwerecht, Majellapark, Kromme Rijn, Zuilen en Tuindorp. Het onderzoek is gemaakt in 2006. Het project is uitgevoerd in opdracht van de afdeling Stedenbouw en Monumenten van de Dienst Stadsontwikkeling (DSO) van de gemeente Utrecht. Urban Fabric BV en Bureau Steenhuis, Stedenbouw en Landschap (SSL) hebben in nauwe samenwerking het cultuurhistorische onderzoek naar o.a. Kanaleneiland gemaakt.

De nadruk in de verkenning van Kanaleneiland ligt op de stedenbouwkundige opzet en de ruimtelijke samenhang. Een lijst van behoudenswaardige elementen is niet opgenomen in de verkenning.

Waar mogelijk is wel gewezen op architectonische kwaliteit. De wijken zijn met hun geschiedenis in hun geheel onderzocht. In de verkenning wordt eerst de geschiedenis van de wijk beschreven, ofwel het cultuurhistorische onderzoek. Daarna volgt de ruimtelijke analyse en fotobladen. Hierin worden de structuur en de ruimtelijke uitwerking van de wijk beschreven en de latere veranderingen in beeld gebracht.

In de verkenningen komen achtereenvolgens de volgende punten aan bod:

- verdeling van het woningbezit
- soorten bebouwing
- groen voorziening
- gebouwen en ruimte (en bijzondere bebouwing)
- hoofdstructuren van de wijk
- visueel beeld van de belangrijkste elementen van deze hoofdstructuren
- visueel beeld van de secundaire structuren
- bebouwingsvelden, of te wel, welke elementen vormen één geheel
- stedenbouwkundige detaillering
- wijzigingen die zich in de loop der de jaren hebben voorgedaan
- architectuur.

⁴¹ Bij deel 2 is gebruik gemaakt van de interviews met betrokkenen, tenzij anders vermeld.

Ontwikkelingen

Aanleiding

De aanleiding van de vernieuwingen in Kanaleneiland zijn vooral de sociaal-economische problemen en beheerproblemen in de wijk. Er is een eenzijdig woningaanbod in de wijk dat geleid heeft tot een eenzijdige bevolking. Er heerst veel werkeloosheid en criminaliteit.

Eerdere ontwikkelingen

De vernieuwing van Kanaleneiland maakt op stedelijk niveau deel uit van 'Utrecht Vernieuwt' (oorspronkelijk De Utrechtse Opgave – DUO), het beslisdokument waarin de herstructureringsopgave van de stad Utrecht voor de komende jaren is vastgelegd en dat werd ondertekend door gemeente en corporaties.

In 2003 werd met het Vernieuwingsplan Centumgebied (omgeving Bendix- en Churchillaan) de eerste fase van de herstructureringsoperatie ingeluid. Het streven is om een nieuwe centrale as (tussen de nieuwe Prins Clausbrug en het 5 Meiplein) te creëren zodat een 'overgangsarchitectuur' ontstaat tussen de Vinex-wijk en Kanaleneiland.

In december 2005 werd de Ruimtelijke Visie Kanaleneiland door de gemeenteraad vastgesteld. In de visie, die tot stand is gekomen in opdracht van gemeente Utrecht, Mitros Wonen, Woningstichting Bo-Ex en Portaal Utrecht, wordt uitgegaan van grote fysieke ingrepen in de gehele wijk. Alleen investeren op sociaal en maatschappelijk vlak

is volgens de partijen onvoldoende om de problemen op te lossen en de kansen van de wijk te benutten. Het toekomstbeeld dat voor de komende tien jaar wordt geschetst, vertoont meer variatie in woningaanbod, een verbeterde kwaliteit van de woningen, behoud en versterking van de groenstructuur, verbetering van de verkeersverbindingen binnen de wijk en met de rest van de stad, en versterking van het economisch en sociaal-maatschappelijk klimaat. Vanwege de bouw van Leidsche Rijn wordt voor Kanaleneiland een stedelijk karakter wenselijk geacht. Daar waar mogelijk vindt verdichting van bebouwing plaats. De herkenbare geometrische opzet van bebouwing, verkeerswegen en fietspaden worden daarbij als uitgangspunt genomen. De Ruimtelijke Visie Kanaleneiland vormt het toetsingskader voor vernieuwingsplannen, die de komende jaren per deelgebied zullen worden uitgewerkt.⁴²

Het proces is momenteel al zo'n vijf jaar bezig. Ontwikkelaar Proper Stok heeft samen met architectenbureau Meccanoo, een door de gemeente uitgeschreven prijsvraag gewonnen en richten een gedeelte van Kanaleneiland opnieuw in. Zij hebben samen met de gemeente Utrecht, wooncorporaties Mitros en Portaal het winkelcentrum en het ROC, een masterplan voor ingrijpende sloop en nieuwbouw van het gebied aan weerszijden van de Churchillaan ontwikkeld. In het plan worden de hoofdstructuren en de richtingen van de

bouwblokken evenals de architectonische invulling besproken.

Huidige ontwikkelingen

Voor het fysieke programma (bebouwing, infrastructuur groenvoorziening etc.) van Kanaleneiland is er gekozen voor het gebied rondom de Churchillaan, vanwege de centrale ligging, aan een nieuwe ontsluitingsroute naar Papendorp en Leidsche Rijn. Het plan voorziet in de bouw van circa 1.300-1.700 nieuwe stadswoningen en de sloop van 550 woningen. Door de vernieuwingen hoopt de gemeente te bereiken dat bewoners van de wijk kunnen doorgroeien naar een andere woning. Tevens moeten de vernieuwingen ertoe bijdragen dat er meer mensen met een hoger inkomen zich in de wijk gaan vestigen. De wijk Kanaleneiland ligt aan het Amsterdam Rijnkanaal en is noord-zuid georiënteerd. De noord-zuid structuur wordt doorbroken door middel van wegen of groenstroken die loodrecht op deze structuur gaan lopen. Sommige delen groen in de wijk worden verwaarloosd. Door dichte bouwblokken te creëren wordt duidelijker van wie het groen is, en dus ook wie er verantwoordelijk voor is. Het type nieuwbouwwoningen bestaat uit appartementen en grondgebonden woningen met veel niveaunderschil. Aan het vernieuwingsproces werken mee: gemeente Utrecht, wooncorporaties Mitros en Portaal, ontwikkelaar Proper Stok, het ROC en wijkcommissies.

⁴² http://www.keicentrum.nl/view.cfm?id=1897&item_type=project&item_id=248
(Utrecht, Kanaleneiland) (geraadpleegd: 21-5-2007).

Gebruik van de methode in de casus

De verkenningen in Utrecht waren de eerste stap van de gemeente om de naoorlogse wijken te inventariseren. De gemeente wilde duidelijk in beeld krijgen wat de waarden zijn van een naoorlogse wijk als Kanaleneiland. Ondanks het ingrijpend veranderen van de wijk wordt wel geprobeerd de bestaande infrastructuur, stempels en rooilijn zoveel mogelijk te behouden. Alle verkenningen zijn tegelijk gemaakt. Alleen was niet elke wijk in eenzelfde fase van het vernieuwingsproces waardoor de verkenningen soms te laat kwamen. De meeste besluiten waren al genomen, zo ook in de wijk Kanaleneiland. Na het maken van de verkenningen is een presentatie gegeven door Urban Fabric aan Dienst Stadsontwikkeling, afdeling Wonen van de gemeente en aan de Welstandscommissie. Voor bewoners en corporaties is een aparte avond georganiseerd. Naast de presentatie is het fietsboekje 'Fietsen door naoorlogs Utrecht' gemaakt voor geïnteresseerden. Dit boekje is een voorpublicatie van de analyse, gemaakt in 2005. Ook zijn de verkenningen van de tien naoorlogse wijken samengevoegd op een dvd (afb. 23) die is te verkrijgen bij de afdeling Monumenten en Stedenbouw van de gemeente Utrecht.

Over de methode:

Paul Meurs, directeur van Urban Fabric BV.
Het is niet de bedoding dat de verkenning voor stagnatie zorgt. Het is wenselijk daar waar de resultaten nog kunnen worden meegenomen in de vernieuwingsplannen, dit ook daadwerkelijk gebeurt. Dhr. Meurs vindt dat de opzet van het stedenbouwkundig plan (door Meccanoo) rondom de brug in Kanaleneiland geen rekening houdt met de groepering van de stempels in de woonbuurten. Volgens hem is het plan niet goed aangehecht aan de bestaande structuur.
Het doel van de verkenning is om snel een indruk te krijgen van de waarde van de naoorlogse wijken van Utrecht. Voor dit doel moest Urban Fabric in korte tijd globale verkenningen maken. Dhr. Meurs vindt het belangrijk dat hij zo vroeg mogelijk (in de visievormingsfase) in het vernieuwingsproces wordt betrokken, dan kan er namelijk genoeg vooronderzoek naar de wijk worden gedaan en blijft de kwaliteit gewaarborgd. Dhr. Meurs wil na het afleveren van een onderzoek van de opdrachtgever weten hoe de resultaten en/of aanbevelingen meegenomen worden in de verdere planvorming. Terugkoppeling vindt hij dus erg belangrijk. Verder vindt hij het zaak de kwaliteiten van de wijk op een rij te zetten, maar niet als te beschermen waarden. De kwaliteiten van een wijk moeten worden gezien als bouwstenen voor veranderingsprocessen.



Afb. 23 Dvd met de tien rapporten, waaronder Kanaleneiland

*Bettina van Santen, Adviseur
Architectuurhistorie Stedenbouw en*

Monumenten, gemeente Utrecht
Dienst Stadsontwikkeling (DSO) wilde dat er in de verkenning veel gebruik werd gemaakt van beeldmateriaal. Dit beeldmateriaal, in de vorm van kaarten en foto's maakt de wijk inzichtelijk.

De methode is door het beeldmateriaal goed bruikbaar voor professionals als stedenbouwkundige en/of planontwikkelaars. DSO hoopt dat deze verkenning door de planmakers gebruikt wordt om de originele plannen van de wijk, de hoofdgedachten, en dat wat goed functioneert als uitgangspunt te nemen voor vernieuwing. Het is de bedoeling dat alle verkenningen op internet voor iedereen toegankelijk worden. De methode wordt door de betrokken partijen gezien als een mooi product, iedereen is enthousiast over de resultaten. Een onderdeel dat verbeterd kan worden zou misschien een waardestelling zijn, een duidelijke waardestelling, waarin staat wat relevant is om te behouden. Maar dit zou dan alleen toegepast moeten worden in de verkenning wanneer er ook echt waardevolle elementen (structuren, groen en potentiële monumenten) in de wijk aanwezig zijn.

*Marlies de Nijs, Adviseur stedelijke
ontwikkeling van de afdeling Stedenbouw en*

Monumenten, gemeente Utrecht
De verkenningen dragen ertoe bij dat de stedenbouwkundige zich bewust blijft van het beoogde doel. Ook maakt het andere partijen bewust van de geschiedenis en kwaliteiten van

een wijk. Het beeldmateriaal in de verkenningen is erg duidelijk en bruikbaar. Het Masterplan was al enkele jaren gereed voordat de studie naar de naoorlogse wijken werd uitgevoerd. Bij elk plan van vernieuwing moet echter volgens mw. De Nijs gekeken worden naar de hoofdstructuurlijnen en de hoofdopzet. De oorspronkelijke structuur van Kanaleneiland is dan ook een belangrijk gegeven geweest bij de ontwikkeling van het Masterplan. Het geeft dus een kader waarbinnen architecten kunnen werken. Het is belangrijk om oud en nieuw op een goede wijze op elkaar aan te laten sluiten. De omvang van de ontwikkelingen bepalen volgens mw. De Nijs in Kanaleneiland de mate waarin afwijking op het oorspronkelijke gewenst en geoorloofd is. Zo wordt bij de ontwikkeling van de As heel bewust aangesloten op de oorspronkelijke structuurlijnen en hoofdbouwrichting, maar wordt tegelijkertijd met reden afgeweken van de voorkomende architectonische karakteristieken.

Mw. De Nijs heeft de verkenning als zeer bruikbare studie ervaren. De verkenning kwam echter toen het plan er al was. Maar het plan had er in dit geval niet anders uit gezien dan wanneer de verkenning in de beginfase al in hun bezit was, deels omdat de resultaten van de verkenning overeenkwamen met de stedenbouwkundige analyse en deels omdat doelbewust is afgeweken.

Bij de plannen voor de vernieuwingen in Kanaleneiland is rekening gehouden met de hoofdstructuur, de noord-zuid oriëntatie van de bouwblokken. Met de typologie in de wijk is geen rekening gehouden.

De studie is mooi, voor iedereen bereikbaar en heeft een breed verspreidingsgebied. Mw. De Nijs vindt dat een methode op tijd in het proces moet worden ingezet, voor iedereen leuk moet worden gebracht en dat het niet te formeel moet zijn. Het moet een bouwsteen vormen in het proces en je moet met de methode bepaalde elementen willen vastleggen.

Willem Helsloot, Mitros wonen

Dhr. Helsloot vindt het belangrijk dat cultuurhistorie wordt meegenomen in de plannen. Mitros houdt daar ook rekening mee. Wanneer zij een bouwplan indienen moet er volgens het bouwbesluit verplicht onderzoek worden gedaan naar de cultuurhistorische waarden. In Kanaleneiland heeft Mitros de woningvoorraad geïnventariseerd en hieruit kwam naar voren dat de woningen niet interessant zijn. Met de verkenning van Urban Fabric was dhr. Helsloot niet bekend.

Deel 3. Samenvatting

Kanaleneiland; Cultuurhistorische Verkenning (CV)						
Gemeente			Corporaties		Bureau Urban Fabric	
Afdeling Stedenbouw		Afdeling Monumenten				
Bruikbare studie door het kaartmateriaal	+	De verkenning ziet er verzorgd uit	+	Niet bekend met de verkenning	Veel beeldmateriaal	+
Ziet er verzorgd uit	+	Het is een heldere en duidelijke verkenning	+			
Begrijpbaar voor iedereen	+	Geen juidische status	–			
		Geen duidelijke waardestelling	–			

In Kanaleneiland heeft Dienst Stadsontwikkeling (DSO) de opdracht aan stedenbouwkundig bureau Steenhuis en bureau Urban Fabric gegeven voor het maken van verkenningen voor de tien naoorlogse wijken van Utrecht. De verkenning heeft een standaard opzet die door dhr. Meurs (Urban Fabric) uit ervaring zelf is opgesteld. Er wordt altijd archiefonderzoek en ruimtelijk onderzoek gedaan. De opdrachtgevers mogen daarnaast ook aangeven wat zij in de verkenning willen terugzien. De verkenning is bedoeld voor professionals (ontwerpers), maar is ook voor bewoners goed te begrijpen. In Kanaleneiland kwam de verkenning voor de professionals te laat. De plannen voor vernieuwing lagen al klaar.

De cultuurhistorie in het plan komt terug in de hoofdstructuurlijn, de hoofdopzet en de typisch voor Kanaleneiland kenmerkende noord-zuid oriëntatie. Mensen die wij hebben gesproken van de wooncorporatie Mitros Utrecht zijn niet bekend met de verkenning die door Urban Fabric en Steenhuis is gemaakt. Wel bleek dat ze geïnteresseerd zijn in de verkenning en deze graag willen doornemen. Degene die wel naar de verkenning hebben gekeken vinden het gebruik van het beeldmateriaal goed. Ook vinden twee van de vier partijen het belangrijk dat de verkenning er verzorgd uitziet. Vanuit de monumentenafdeling komt naar voren dat zij de verkenning graag een juridische status zouden willen geven.

§ 4.5 Kruiskamp-Koppel

Deel 1. Analyse van de wijk

Situering Kruiskamp-Koppel

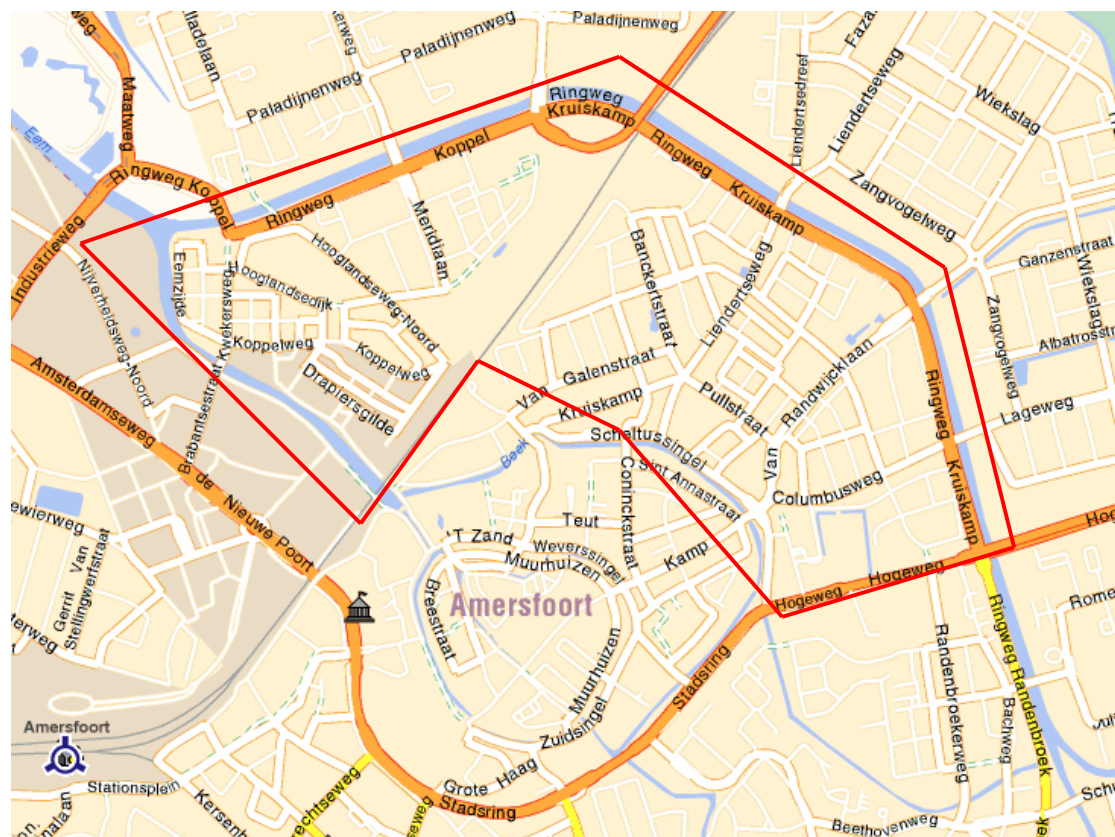
Kruiskamp wordt begrensd door het Valleikanaal en de Ringweg Kruiskamp in het noordoosten, de Hogeweg in het zuiden, de Beek in het zuidwesten en tenslotte de Bloemendalsestraat en de spoorlijn Amersfoort/Zwolle/Apeldoorn in het noordwesten (afb. 24).

Koppel wordt omgrensd door: de Ringweg Koppel in het noorden, de spoorlijn Amersfoort-Zwolle in het oosten en de Eem in het zuidwesten.⁴³

De wijk

De wijk Kruiskamp-Koppel bestaat uit de wijken Kruiskamp en Koppel die voor de huidige vernieuwingen samen aangepakt worden. De twee wijken waren de eerste uitbreidingen van Amersfoort na de Tweede Wereldoorlog.

De wijken Kruiskamp en Koppel maken deel uit van de naoorlogse schil rondom het centrum. Het grootste deel van de ontwikkelingen heeft plaatsgevonden in de periode 1950-1975. Hiervoor was bebouwing moeilijk, omdat er afwateringsproblemen waren.



Afb. 24 Begrenzing Kruiskamp-Koppel

⁴³ Bij deel 1 is gebruik gemaakt van: gemeente Amersfoort, *Bestemmingsplan Kruiskamp-Koppel* (Amersfoort 2002) 2-6, 10-16. Tenzij anders vermeld.

Geschiedenis van Kruiskamp

De structuur van het gebied werd rond 1846 bepaald door slechts enkele wegen. Tussen 1850 en 1880 stonden er enkele panden en ten zuidoosten van de Kamppoort was zelfs een grote concentratie van bebouwing. In 1905 werden aan weerszijden van de Schimmelpenninckstraat stadswonhuizen gebouwd. In 1915-1917 kreeg de Kruiskamp door een betonnen brug (één van de eerste voorbeelden in Nederland) in het verlengde van de Concinkstraat een vernieuwde verbinding met de binnenstad. Alleen in het zuiden van de wijk ontstond bebouwing, omdat het lager gelegen noorden geregeld onder water liep.

Stedenbouwkundige analyse Kruiskamp

In 1916 werd er door H.A. Pothoven een wijk ontworpen waarin de Amsterdamse School stijl naar voren komt. Het wegenpatroon en de architectuur vormden hier een eenheid en de bebouwingsdichtheid was hoog. Er was sprake van een gesloten bebouwing en enkele bijzondere bebouwing, zoals scholen. In 1920 worden in Amersfoort plannen gemaakt om te gaan uitbreiden. Tussen 1930 en 1937 wordt op de hoek van de Trompstraat een schoolgebouw door B.W. Plooy gerealiseerd. Tevens wordt de omgeving van de Van Assenraadstraat naar dit plan gerealiseerd. Er werd echter wel van het ontworpen wegenpatroon afgeweken. De buurt heeft een tuinstedelijk karakter met vooral brede, groene straatprofielen en woningen met lage goothoogten.

Door stadsarchitect D. Zuiderhoek en stedenbouwkundige A.H. Rooimans werden in 1952-1962 de volgende wijken ontworpen: omgeving Evertsen-, Van Brakel- en Van Galenstraat; omgeving Kortenaerstraat (afb. 25); de wijk tussen de Liendertseweg en Van Randwijcklaan en de Columbusweg (afb. 26). Zo kreeg Kruiskamp zijn huidige vorm. Hoewel oorspronkelijk ook aan het zuidelijke deel van het Valleikanaal bebouwing was gepland, is dit pas ongeveer tien jaar later gerealiseerd en het werd een aparte wijk: Liendert. Omdat deze wijk eigenlijk bij Kruiskamp gepland was, zijn de voorzieningen over deze twee wijken verdeeld en lopen de hoofdwegen van Kruiskamp door in Liendert.

In de wijk Kruiskamp zijn drie uitvalswegen: Liendertseweg, Van Randwijcklaan en de Columbusweg, zij verbinden Kruiskamp met het centrum. Deze wegen verdelen de wijk tevens in drieën. Elk deel heeft een centraal kerkelijk centrum en een school gelegen in het groen. Het wijkcentrum bestaat uit zo'n kerkelijk centrum, een gezondheidscentrum en een winkelplein (Neptunesplein).



Afb. 25 Omgeving Evertsenstraat



Afb. 26 Bebouwing langs de Randwijcklaan



Afb. 27 Sempels in Kruiskamp